Světla na obloze

LISA LUEDDECKE

Světla na obloze

Text © Lisa Lueddecke, 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.

Translation © Eva Motýlová, 2019
Cover © Kreatika s.r.o., 2019
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2019

ISBN 978-80-7642-432-6 (pdf)

Světla na obloze

LISA LUEDDECKE

KING COOL

Kapitola 1

Na Skanu se všechno řídí pověrami. Práh musíš překročit pravou nohou. Když kýchneš, tak o tobě zrovna mluví někdo, kdo ti nepřeje nic dobrého. Nepískej si, když se díváš na slunce, nebo začne pršet.

Většina pověr se ale týkala světel. Jasných, barevných světel, tančících na bezmračné noční obloze.

Zelená byla běžná. Znamenala, že je Bohyně spokojená a všechno je, jak má být.

Modrá znamenala sníh. Hory sněhu. Nejlepší bylo zahnat ovce do ovčína a nanosit si domů dost dříví na zátop dřív, než se objeví první vločky.

A pak tu byla červená. Ta se objevovala vzácně. To byl úplně jiný případ.

Červená znamenala varování.

*

Světla tančila. Říkalo se jim většinou lós, což bylo slovo převzaté od pradávných pěvců, kteří jej přeložili z run vytesaných do jeskynních stěn. Světla se vlnila a měnila svůj tvar a připomínala vlnky na jezeře, do kterého někdo hodil oblázek.

„Co jsou zač?“ ptala jsem se jako dítě každý večer otce.

Pokaždé mi dal jinou odpověď. „Jsou to poslední zbytky zapadajícího slunce. Takhle tančí pro měsíc.“

„Takhle se od mořské hladiny odráží světlo hvězd.“ „Jsou... no prostě jsou.“ Časem mi došlo, že sám neví. Nikdo to nevěděl. Jejich barvu ovládala Bohyně. To jediné bylo jasné. Proč tam ta světla byla a kde se tam vzala, to zůstávalo záhadou. A pravděpodobně navěky zůstane.

Jak jsme tam tak společně upírali zraky k nebesům, vzduch náhle znehybněl, vánek ustal a kolem bylo cítit zvláštní napětí – podobné, jaké cítíte na vrcholku hory.

Přidala jsem se k několika vesničanům, kteří se usadili na obrovských balvanech, jež se kdysi dávno skutálely do moře. Když světla zářila tak jasně, jako tuto noc, i sníh barevně zářil – v odstínech zelené a modré. V takových chvílích se vždy utvořily skupinky lidí zírajících na oblohu. Když se obloha dožadovala pozornosti, poslechli jsme.

„Mění se,“ řekl Ivar vedle mě. Ale jeho slova zněla dutě a vzdáleně, jako poslední záchvěv ozvěny. Oči jsem měla přilepené k obloze, takže mi ty drobné změny neunikly. Zářivě modrou tu a tam probleskovala růžová a fialová. Připomínaly západ slunce.

Naskočila mi husí kůže a chloupky se naježily. Nebylo to ale zimou. Ty barevné odstíny se prolínaly a nebezpečně se blížily odstínu, který na Skanu už nikdy nikdo nechtěl spatřit.

Přihodilo se to před sedmnácti lety. Obloha se zbarvila do karmínově rudé a pár dnů nato vypukla epidemie horečky. Během pár dnů zemřely stovky lidí. Já jsem se v těch dnech narodila a epidemii jsem přežila. Moje matka po porodu zemřela. Říkají, že jsem měla štěstí, protože čtvrtina mrtvých byly děti.

Tomu říkají štěstí? Nikdy jsem ji nepoznala. Matky, které také zrovna porodily, si mě přehazovaly jako horký brambor. Matky, jejichž děti je budou znát. Budou znát jejich tvář a zvuk jejich hlasu. Budou mít vzpomínky, ke kterým se budou s láskou vracet. Mě odkojili úplně cizí lidé.

Jak tomu můžou říkat štěstí?

Sedmnáct let je dlouhá doba, ale lidé nezapomněli. Kdykoliv se zelená barva na obloze změnila, byť jen na pár vteřin, vesničané zadrželi dech.

„Ivare," šeptla jsem, ale to jméno na jazyku chutnalo cize. V krku se mi dělal knedlík a to slovo najednou ztratilo svůj význam. Přitom mě jeho přítomnost vždycky uklidňovala. Byl majákem a útěchou, když si se mnou život zkoušel nepěkně zahrát. Ale dnes to nefungovalo. Mohla jsem se stejně tak sama pohupovat na loďce uprostřed oceánu.

Zhluboka se nadechl. Rukou v palčáku se mě lehounce dotýkal.

Okraje světelných prstů se měnily. Něco se dělo. Barva potemněla. Jedna konkrétní světelná spirála, vlnící se jako cár šatů ve větru, byla skoro celá karmínová. Jako by krvácela a svou chorobou nakazila i ostatní světelné prsty. Cítila jsem, jak se mi v těle rozlévá chlad, jako by tu barvu na obloze někdo vysál přímo z mých žil. Sprška vody z vlny rozbíjející se o skálu mi chrstla přímo do očí, ale já je nemohla zavřít. Horečně jsem pátrala po těch světelných útvarech, které si ještě zachovávaly původní barvu. Jako bych je sama dokázala přesvědčit, aby zůstaly tak, jak jsou.

Stačilo pár minut a celá obloha pulzovala červení. Zlověstné znamení, varování, ke kterému jsme nebyli schopni připojit žádné vysvětlení. *Už se to blíží*, křičelo to na nás. *Přichází smrtelná nákaza.* Každých pár desítek let se tato hrozba vyplnila a přišla morová rána. Už od těch dob, kdy jsme na Skan poprvé připluli. Ale proč tomu tak bylo, na to šlo odpovědět asi stejně jako na otázky, kolik sněhových vloček přinese příští bouře nebo kolik dešťových kapek by naplnilo moře.

Prsty, i v rukavicích už dávno znecitlivělé chladem, jsem zaryla do ledové skály pod sebou. Najednou jsem silně cítila, jak jsem proti obrovským lós nade mnou sama křehká a nepatrná. Co zmůže taková drobounká bytůstka ve světě, kde se dějí tak hrozné věci? Kolik z těch ubožáků kolem bude za pár dnů či týdnů po smrti? Prošla mnou vlna zmatku a zvedl se mi žaludek. Najednou jsem nedokázala určit, kde končí obloha a začíná země. Zlomila jsem se v pase, hlava se mi točila a já se propadala vesmírem. Zavřela jsem oči a namáhavě jsem nasála do plic ledový, štiplavý vzduch.

Nádech. Výdech.

Pomalu jsem se zase zorientovala. Svírala jsem skálu pod sebou a hleděla na hvězdy, kterým se dařilo zářit i přes ta proklatá světla. Myslela jsem, že po všech těch zkazkách o krvavě rudé obloze se mě teď zmocní strach a přiková mě na místě. Místo toho se mi ale žilami rozlil vztek, dychtivý jako jarní říčka. Vztek na to, že nevím, proč se to děje. Vztek na to, že obloha jistojistě zvěstuje víc, než že několik rybářů utone na moři nebo že se v lese ztratí dítě a najde se o pár dní později pohřbené pod sněhem. Měla jsem vztek, protože

když se obloha rozzáří rudě, znamená to, že životy všech, které znám a které mám ráda, jsou v ohrožení, a já spíš rozehřeji zmrzlé jezero Hornstrăsk, než bych tomu zabránila.

Vztek na to, že když se rozzáří rudá lós, všichni vědí, že někde na Skanu už se rodí nákaza a brousí si zuby na další těla.

Někde blízko, ale zase ne tak blízko, aby zvuk nezkreslil vítr, začal někdo zpívat. Ta slova už jsem slyšela mnohokrát. Odříkala bych je i pozpátku. Tak dobře jsem je znala. Aniž bych spustila oči z oblohy, přidala jsem se ke zpěvu.

„Když na nebi zazáří barva zelená,
naše královna je šťastná, spokojená.
Když modrá záře bude se ti zdát,
bouře ti vezme vše, co máš teď rád.
Rudé, rudé jak krev je dnešní nebe,
pro koho smrt přijde si, když ne pro tebe?“

Kapitola 2

Strach se nad vesnicí vznášel jako ledové krystalky ve vzduchu. Ne ten tichý strach usazený v nitru, který za sebou nechává ustrašené tváře a vytřeštěné oči. Tento strach kutálel slzy po bledých tvářích a vyvolával vzlyky těch, kteří už je nedokázali polykat. Rodiny se semkly do pevných klubek a hltaly poslední společné okamžiky předtím, než přijde nemoc a její krvavá žeň. Děti, které při poslední epidemii ještě nebyly na světě, ale dnes už byly dost velké na to, aby znaly všechny příběhy, usedavě plakaly. Dospělí muži se snažili zachovat nehybnou tvář, ale oči se jim leskly, a když se nikdo nedíval, dovolili slzám skanout.

Navzdory všemu tomu pláči, objímání a šepotu, který zněl jako šustění listů ve větvích, jsme se všichni postupně shromáždili ve středu vesnice. Jednali jsme instinktivně. Když se objeví červená světla, další na řadě je společný oheň. Od nepaměti je ve středu vesnice velký kruh z kamenů. Je to místo, kde se při různých příležitostech scházíme – v den rovnodennosti nebo při oslavě Nového roku. A tady jsme se sešli i proto, abychom mluvili o červených lós. Já jsem to prožívala poprvé v životě a každý krok mě stál obrovské úsilí.

Při jiné příležitosti by takové shromáždění bylo radostnou událostí. Děti by se nemohly dočkat hojnosti jídla, her a spousty příběhů. Byl by nejteplejší den roku

a my bychom seděli kolem ohně jen s tenoučkou přikrývkou na ramenou a usrkávali bychom studené nápoje. Vzpomínka na zimu by nám v tu chvíli připadala vzdálená. Tentokrát se ale nikdo neradoval. Snažila jsem se nedbat na balvan v žaludku a prohlížela jsem si ztrhané tváře vesničanů. Chystali se diskutovat o něčem, k čemu není co říci.

Dovnitř kruhu navršili polena, která sem tam namočili do oleje a mezery vycpali roštím a drobnými větvičkami. Zrovna když jsem přicházela a valila před sebou špalek, na který bych se mohla posadit, křísla žena s vážnou tváří křesadlem a sprška jisker dopadla do ohniště. Za okamžik vyskočily první plamínky.

Zírala jsem do ohně a před očima mi tancovaly rudé plameny. Sledovala jsem drobné větvičky, jak v ohni černají a mizí, a přála jsem si, abychom byli taky takoví. Ne jako ty větvičky, ale jako plameny. Abychom mohli sežehnout a proměnit v prach všechny naše obavy a pochyby. Abychom si poradili se vším, co nás čeká, s takovou silou, že by nás nic nemohlo ohrozit. Kdybychom snad všechnu naši vůli spojili v jedinou sílu, kdyby každý přispěl svou špetkou, možná bychom si s tím, co má přijít, poradili lépe než minule. Třeba bychom některé životy dokázali zachránit.

Na zem vedle mě dosedl další špalek. Ivar. „Co že jsi tak sama?“ zeptal se. Usadil se, napřáhl dlaně směrem k teplu. Už neměl palčáky. Na rukou měl mozoly z ustavičného psaní a puchýře v místech, kde držel lopatu na sníh. Ivar byl, stejně jako celá řada jeho předků, runový zpěvák. To jsou muži a ženy, kteří ovládají umění překladu starého jazyka a souvisejících obrazů do agričtiny –

jazyka, kterým mluvíme dnes. Jako malá jsem mu záviděla, že dokáže psát rychleji, než jsem já stačila číst. Všechno mi šlo pomaleji než jemu. Čtení a psaní obzvlášť. To, v čem vynikal, bylo jeho životní poslání. Měl to v sobě. Já uměla chytat ryby a stříhat ovce, když jsem se ovšem rozhodla něčemu takovému vůbec věnovat pozornost. Ale měla jsem v sobě touhu umět něco, vědět něco, co ostatní nevědí. Proto jsem začala studovat hvězdy.

„Kdo dřív přijde, líp si sedne," odvětila jsem a sledovala, jak další větvičky podléhají plamenům.

Přicházeli další a další vesničané. Někteří si z domova přinesli dřevěné židle, jiní krabice a další špalky, stejně jako my dva. Nejstarší muž vesnice, Ymir, přišel podpírán svou ženou a vnukem. Posadili ho na obrovské dřevěné křeslo a ramena a kolena mu zabalili do přikrývek. Slyšela jsem, že Ymirovi bude brzy sto let, ale podle brázd v jeho tváři a nekonečné únavy v očích bych hádala, že byl i při tom, když se z vln vynořil sám ostrov Skan. Před mnoha lety mě učil znát hvězdy. Našel mě na střeše, jak zírám na oblohu, a stal se mým učitelem. Malovala jsem si souhvězdí do sněhu a vrývala si do paměti, kde se které nachází a ve které roční době se objevuje. Vyprávěl mi o nich příběhy a učil mě, že poloha hvězd je vlastně mapa, podle které se mohu orientovat, když sejdu ze správné cesty.

K nohám se nám posadil Móri, Ivarův malý synovec. V ruce držel pár dřívek. Když zrovna Ivar nečetl runy, vyřezával si ze dřeva a naučil to také několik dětí. Zatahala jsem Móriho za chomáček blonďatých vlasů a ten mávl rukou, jako by odháněl mouchu. Ani se na nás nepodíval.

Na druhé straně ohně seděl otec s mou sestrou Annekou. Ve tváři byla bílá a v místech, kde jí v teple ohně usychaly slzy, se jí na lících dělala lesklá místečka. Naše pohledy se na okamžik střetly, ale rychle se podívala jinam. Skrz šlehající plameny jsem sledovala odlesky v otcových očích. V porovnání s Ymirem byl mladíček. Ale léta starostí a boje s rozbouřeným mořem jeho tvář také poznamenala vráskami. Anneka říkala, že podle některých prý býval fešák. Možná kdysi byl. Pro mě to byl otec – symbol síly, respektu a někdy strachu.

Jako malá jsem jednou slyšela Anneku ptát se otce, proč je pořád tak přísný. Proč ani na chvíli neukáže laskavou tvář, když ví, že nás, děti, kolikrát děsí až k pláči. Odpověděl se svojí typickou tvrdostí, a přesto jsem mu, i jako malé dítě, rozuměla.

„Naši předkové sem připluli po neznámých vodách a věděli, že život tu nebude snadný. Věděli, že to bude zatraceně těžké, a přesně takové to i je. Slabí prohrávají, Anneko. Křehký člověk se snadno zlomí. A já z vás nevychovám slabochy. Nechci se jednou dívat na váš konec. Já jsem uvnitř silný a stejní budete i vy."

Tehdy jsem ho spatřila novýma očima, a i když mě stále občas děsil a dohánět k takovému vzteku, až jsem se bála, že vybouchnu a přestanu se ovládat, pochopení zůstalo.

„Dnes v noci," začal Ymir, „jsme viděli rudá lós."

Všechny oči se k němu poslušně obrátily a okolní teplota jako by s těmi slovy klesla. Ymirův věk a vystupování vyžadovaly úctu všech kolem něj. Když promluvil, všichni naslouchali.

„Vy mladí," pohlédl na mě a Ivara, který seděl blízko něj, „si nemůžete pamatovat, jaké to bylo, když se objevila na obloze naposledy. Vypadala tenkrát stejně. Zprvu tak prostě a neškodně a pak se měnila... Byl jsem mladší. Ne o moc mladší," – náznak úsměvu – „ale dost mladý na to, abych při ohledu na ta světla pocítil vztek."

Sklopila jsem oči. Vzpomněla jsem si na ten oheň, který se mi prohánět žilami, když obloha připomínala krvácející ránu.

„Každý z nás, stejně jako naši předkové, když poprvé vkročili na ostrov, musí přijmout skutečnost, že tento jev nedokážeme vysvětlit. Bohyně si usmyslela, že nás bude varovat a burcovat k ostražitosti, ale nic nám nevysvětlí. To by bylo vměšování – vměšování do věcí obyčejných smrtelníků. Znamenalo by to překročení hranice mezi lidmi a bohy, hranice stanovené už na úsvitu věků."

V kruhu posluchačů to zašumělo a oheň zapraskal. Lidé se nakláněli blíž. V očích jim blýskalo zvědavostí a zračilo se v nich mihotání plamenů. Móri si dál vyřezával, jako by se jej řeči u ohně ani netýkaly, ale viděla jsem, že má nastražené uši a každých pár vteřin ustane v práci, aby lépe slyšel.

„Před sedmnácti lety jsem viděl rudá světla poprvé," pokračoval Ymir tiše. „Jako by to bylo včera. Předtím jsem jen slýchal otcovo vyprávění. Viděl je jednou, když byl ještě chlapec. Objevila se a o deset dní později se dozvěděli, co znamenají. Jeden z vesničanů nalezl krvavou stopu, jež ho dovedla do lesa. Tam na sněhu ležel člověk. Třásl se horečkou a krvácel z nosu a očí.

Nemoc se pak šířila jako lesní požár. Proletěla vesnicí a brala si jeden život za druhým. Nakonec vesničanů zbyla jen polovina. Nejstaršímu bylo pouhých čtyřicet a nejmladšímu deset let."

Nejmladšímu bylo deset let. Možná jsem měla spíš *štěstí.* Že jsem tenkrát jako miminko přežila, zatímco tolik jiných dětí epidemii podlehlo.

Chladným nočním vzduchem se nenesl jediný zvuk. Někteří měli ústa dokořán, ale dýchat jsme všichni zapomněli. Sevřela mě nevysvětlitelná touha popadnout Ivara za ruku a stisknout ji tak, až mi zbělají klouby. Ne ze strachu, ale z touhy vědět, že nejsem sama.

„Před sedmnácti lety se to stalo znovu," vyprávěl Ymir. „Přišlo to a stálo nás to mnoho životů. Muže od žen a děti od matek znovu odtrhla nelítostná hranice života a smrti."

Přísahala bych, že se při těch slovech díval na mě.

„Tentokrát to bude jinak," vykřikl někdo z davu. Muž ve středních letech, kterého jsem sotva znala. Oči mu hořely odhodláním, které napájel strach. „Každý, kdo bude mít příznaky choroby, úplně každý, musí hned do karantény. Všichni víme, co se stane, když to neuděláme."

Někteří přikyvovali, jiní vrtěli hlavou. Já jsem nedělala nic. Jen jsem upírala zrak na toho muže a přemítala nad jeho slovy. Už jsem viděla jeskyně, kam odnášeli nemocné. Jednou, ještě za rozbřesku, jsem se vkradla do jeskyní na sever od vesnice. Hrůzou, která se v nich odehrávala, byl stále prosycen i okolní vzduch. Nahnali sem některé nemocné a nechali je zemřít. O samotě, bez pomoci rodiny, promrzlé a zmítané horečkou. Některé

zabila nemoc, jiní umrzli. Některé rodiny, jako ta má, odmítly své nemocné vydat. Můj otec odmítl opustit mou matku a zůstal s ní až do jejího posledního výdechu. Pak její tělo donesli do jeskyně a spálili. Popel dávno zmizel, ale některé kosti zůstaly. Ať už vlastní vůlí nebo pouhým štěstím odolaly ohni a odmítly zmizet v propadlišti času. Nic víc nezůstalo. Jen ohořelé úlomky kostí, kterých se nedotkla ani divoká zvířata.

Nikdo tam nesměl chodit, ale řekněte dítěti, že něco nesmí – a za chvíli nemá v hlavě nic jiného než touhu zákaz porušit.

Kéž bych tam nikdy nevkročila.

Jakmile jsem spatřila kosti, pozvracela jsem se přímo na místě do sněhu. Vždyť mohly patřit mé matce.

Ymir si všiml, že mysl všech přítomných naplnily temné myšlenky. Obrátil se tedy na mě.

„Óso, mohla bys nám vyprávět příběh o hvězdách?" Slabě se usmál a já ho nemohla odmítnout. Strašlivá situace se týkala nás všech, ale děti si uprostřed vší té hrůzy zasloužily slyšet něco, co je přivede na jiné myšlenky.

Dlouho jsem jen zírala do ohně a myšlenky mi duněly v hlavě. Příběhů jsem znala stovky, ale jakmile mě Ymir oslovil, jako by se mi všechny vykouřily z hlavy. Zbyly jen mlhavé obrysy a nejasné náznaky.

Zhluboka jsem se nadechla ledového vzduchu a myšlenky se opět urovnaly. Příběh nesměl být děsivý. Ne potom, co jsme právě vyslechli. Rudá světla s sebou už tak přinesla dost hrůzy a temnoty, jenže moje příběhy byly většinou tragické nebo strašidelné. Kde jsem měla honem vzít nějaké veselé vyprávění? Napřáhla

jsem dlaň, aby mě oheň neoslňoval, a pohlédla jsem k nebi. Najednou jsem příběh viděla jasně.

„Kdysi," začala jsem a dál se dívala na hvězdy, „bloudila světem nesmrtelná princezna, která navěky truchlila po všech svých milovaných, kteří již zemřeli. Mnoho mužů k ní zahořelo láskou a propadlo její nadpozemské kráse, ale jeden po druhém umírali, neboť byli pouhými smrtelníky. Princezna ale žila dál a trávila jedno století za druhým v nekonečném žalu. Jednoho dne si opět mohla oči vyplakat a cítila, že to již nedokáže déle snášet. Prosila Bohyni, aby ji ušetřila bolesti, kterou byla nucena snášet až do konce věků. Bohyně se nad ní smilovala, vyzdvihla ji na nebesa a darovala jí podobu souhvězdí. Umístila ji vedle Válečníka, aby již nebyla sama. A tak Nesmrtelná konečně získala lásku, o kterou ji už nic nemohlo připravit. Válečník ji miloval tak hluboce, že jí na prsteník navlékl prstenec světla, aby jí navěky připomínal jeho lásku. Ten prsten je tou nejzářivější hvězdou v souhvězdí, tou vpravo." Ukázala jsem na jasnou, zářící hvězdu nad našimi hlavami a kolem srdce se mi rozlilo teplo. Ať už se tady, na Skanu, dělo cokoliv, a jakkoliv temnou se jevila být naše budoucnost, tato láska bude trvat nadále. Skončí až ve chvíli, kdy se samy hvězdy zřítí z oblohy a svět zahalí tma. Ta myšlenka byla krásná a přinášela naději. Za dnů jako tento byla naděje vítaným přítelem.

Děti teď se široce otevřenýma očima zkoumaly noční oblohu a ten pohled ve mně zažehl jiskřičku radosti. Všechno už nevypadalo tak beznadějně. Byl to jen příběh, pouhá slova, ale přinášel útěchu.

Chvíle určená k vyprávění příběhů pominula a do kostí se mi opět vkradl chlad. Několik dívek se nabídlo, že se s dětmi vrátí do vesnice a uloží je ke spánku. Skoro všichni ostatní ale zůstali u ohně. Všechny oči se opět upřely na Ymira. Nikdo nic neříkal. Všichni jsme měli plnou hlavu otázek, ale čekali jsme, až Ymir promluví.

Hodila jsem do ohně větvičku.

„Vím, co všichni toužíte slyšet," řekl Ymir tiše. Vyzařovalo z něj hluboké porozumění a nikdo se neodvažoval cokoliv z jeho slov zpochybňovat. „Všichni chcete slyšet, že tentokrát máme plán. Že tentokrát si budeme vědět rady a všechny ochráníme. Rovnou vám ale musím říci, že tomu tak není. Nevím o nic lépe než vy, jak zabránit neštěstí." Sklopil oči do klína a pohrával si s lemem přikrývky. „Můžeme být alespoň obzvlášť obezřetní. Minule nemoc propukla během několika dní. Prvním zasaženým může být kdokoliv z nás."

Po jeho slovech se kolem rozprostřela téměř hmatatelná beznaděj. I nadechnout se bylo obtížné. Povolila jsem si šál kolem krku v naději, že se mi bude dýchat lépe, ale nepomohlo to. Vedle mě se Ivar upřeně díval do země a ústa měl stažená do tenké čárky. To bylo dobře. Byla jsem ráda, že je stejně rozzlobený jako já.

„I když nerozumíme tomu, co se děje, nesmí to oslabit naše odhodlání přežít," pokračoval Ymir. „Mnozí z nás už rudá světla přežili a doufejme, že mnozí z nás je opět přežijí. Buďte obezřetní. Pokud vám nebude dobře nebo vám bude něco připadat podezřelé, řekněte to. Mně nebo komukoliv, koho najdete. Musíme vědět, co se děje. Snad nás tentokrát přežije více, pokud budeme chytří a připravíme se."

I tak ale mnozí z nás zemřou.

V duchu jsem to dořekla za něj a zuby mi zaskřípaly tak hlasitě, že na mě Ivar úkosem pohlédl. Zavrtěla jsem hlavou a on se odvrátil.

Život nám nezachrání, když budeme jen čekat a číhat na první příznaky nemoci. Sezení s rukama v klíně nedá na smrt odsouzeným nešťastníkům ani den navíc. Rozhlédla jsem se kolem sebe. Za pár týdnů už tu někteří z přítomných nebudou. Přátelé, rodina, všichni zemřou. A já můžu ležet v posteli a modlit se za jejich spásu, zatímco oni budou jeden po druhém umírat, nebo můžu využít sílu, kterou mi dá hněv narůstající v mém nitru, a najít způsob, jak jim pomoci.

Kapitola 3

Po zbytek noci se mi spánek vyhýbal. Chvilkami jsem se do něj propadala až za rozbřesku a během šedavého rána. Vítr skučící za dřevěnými, hlínou lepenými zdmi našeho obydlí mě střídavě ukolébával a burcoval. Chvílemi byl jemný a svým zvukem příjemně tišil rozjitřené myšlenky. Pak ale kvílel a naříkal, jako by ty zvuky vydávala nějaká bytost choulící se za našimi dveřmi. Moje útržkovité sny byly plné masa a kostí, obloha si v nich zachovávala svou krvavě rudou barvu i za dne. Když jsem se vzbudila, do zvuků praskajícího ohně a tlumených hlasů, očím se nechtělo zaostřit a krk jsem měla celý ztuhlý.

„Bude sněžit," ozval se otec. Hlavu jsem měla zabořenou do přikrývek, a tak ke mně jeho drsný hlas doléhal jakoby z dálky. Celý život rybařil na Šedém moři, kde musel neustále překřikovat vítr, aby se mohl s ostatními dorozumět. Hlas mu proto zhrubl, ale i přesto v něm bylo cosi útěšného. Tolikrát už jsme se smiřovali s tím, že se na moři ztratil. Že ho pohltila bouře, která se vždy objevila téměř bez varování. Anneka říkala, že každý jeho návrat domů je dar.

„Postaráme se o ovce," odpověděla mu sestra. Anneka se vždycky vzbudila dříve než já. Cosi ji nutilo probouzet se ještě před východem slunce. „Ósa je dobrá v zahánění ovcí." Tiše ještě dodala: „Aspoň v něčem."

Podle tónu hlasu jsem poznala, že poslední poznámku pronesla mým směrem v naději, že ji uslyším.

Kdybych nechala ovce pomřít, bez vlny by se zbláznila. Zbožňovala pletení. Pletla od rána do večera. A i když bylo lákavé dohnat ji takhle k šílenství, ovce byly na Skanu nezbytné. Ovce znamenaly vlnu a vlna znamenala teplo. Teplo v zimě znamenalo rozdíl mezi životem a smrtí.

„Dnes nikam nepůjdeš, že ne?“ zeptala se Anneka. Neozvala se žádná odpověď, a tak dodala: „Myslela jsem, že když se objevila rudá lós...“

„Život jde dál i s těmi zatracenými světly, Anneko,“ odsekl otec. „Musíme něco jíst.“

Ticho. Anneka neřekla nic.

„Na lodi máme o muže méně,“ změnil otec téma. Slyšela jsem, jak se pohybuje po místnosti a chystá se na cestu. „Klasovi se včera narodilo dítě.“

„Požehnání tomu děťátku. Vybralo si k příchodu na svět zvláštní noc.“ Podle toho, jak se opět odmlčela, jsem poznala, že po ní otec šlehl varovným pohledem. Zmiňovat rudá světla nebylo záhodno. „Stejně nemůžeš být pryč dlouho,“ozvala se Anneka drze. Jen málo lidí mělo odvahu mluvit s otcem takhle směle, ale jí procházelo i to, co jiným ne. „Blíží se přeci bouře,“ dodala smířlivěji.

„Já jsem rybář, Anneko.“ Hlas měl ostrý jako břitva. „A ty ne.“ Z věšáku u dveří sundal kožešinový plášť, ale před odchodem se zarazil.

„Óso.“

Při zvuku svého jména jsem vykoukla ze svého rohu.

„Ano, tati?“

„Pojď se mnou.“

„Ale otče...," ozvala se Anneka. Zarazil ji.

„Už na lodi byla. Umí se pohybovat po palubě a nahradí Klase. Budeme mít větší šanci něco chytit. Až se hladina začne vzdouvat, vrátíme se."

Sedmnáct let v roli jeho dcery mě naučilo nezpochybňovat jeho rozhodnutí. A jakkoli jsme to nechtěly přiznat, nikdy se ve svém úsudku nemýlil.

Vymotala jsem se z kožešinových přikrývek a chladný vzduch v místnosti se mi zakousl do kůže. Za okamžik budu venku, vystavená větru a sněhu a rozmarům moře. Anneka si bude plést doma v teple u krbu. Tak to prostě chodí.

Popadla jsem kus chleba, který mi Anneka podala. Byl celý okoralý, jak tak ležel u ohně. Věděla jsem, že včera upekla čerstvý chléb, ale nepožádala jsem o něj. Stejně by mi odpověděla, že jsem měla vstát dřív a upéct si ho sama.

„Neohrnuj nad tím nos," vyštěkla. „Udrží tě to v teple, když budeš mít něco v žaludku." V jejím hlase bylo zřetelně slyšet, že ji obtěžuje kvůli mně vůbec plýtvat energií na mluvení. Vždycky tomu tak bylo. Ode dne, kdy jsem vykoukla na svět a její matku to stálo život. Naši matku. Jako by zapomněla, že já jsem toho dne o matku přišla také. Jako bych neměla právo kvůli ní truchlit, protože jsem nedostala šanci ji poznat. Jako bych už tak každý den netrpěla pod tíhou viny, že já žiji a dýchám a má matka ne.

Když se ke mně takhle chovala, mohla jsem jí to vrátit. Ale většinou jsem jí nic neoplácela. V hlavě se mi pokaždé ozval tenoučký hlásek, že má vlastně pravdu. Že má právo mít na mě vztek.

Kousla jsem se do rtu a otupělá nedostatkem spánku jsem si nazula boty a oblékla plášť. Otec čekal u dveří. Když jsem se snažila vměstnat kudrnaté vlasy pod vlněnou čepici, obrátila jsem se na Anneku: „Kdyby pro mě přišel Ivar, řekni mu...“

„Řekni mu, že si půjde hrát, až dokončí práci,“ dořekl otec větu za mě a sestra se ušklíbla.

Nebylo by moudré k tomu ještě něco dodávat. V tichosti jsem se tedy dooblékla a vyšli jsme ven. Vítr byl ostrý a řezal mě do očí a tváří. Mraky visely tak nízko, že bych přísahala, že se jich mohu dotknout, kdybych si nemusela šálu držet tak těsně kolem hlavy. Když jsem byla menší, Ivar mi říkal, že mraky jen vypadají hebce a nadýchaně. Ve skutečnosti jsou to shluky ledových úlomků a člověk by si o ně pořezal prsty, kdyby se je snažil uchopit. Možná to tak bylo, možná ne. Rád tenkrát vyprávěl různé báchorky. Když jsem ale vzala v úvahu, jak bolestivě mě šlehal vítr a sníh, docela jsem mu i věřila.

Zítra touto dobou bude naše hliněná vesnička pohřbena pod závějemi sněhu a bude vypadat jako pouhé bílé kopečky v zasněžené krajině. A my budeme všichni zalezlí vevnitř, zachumlaní do kožešin a vlněných dek a budeme se střídat ve vyprávění příběhů, dokud neusneme. A vítr nám bude zpívat ukolébavku. Bude to přesně ta bouře, před kterou by nás světla varovala, kdyby ovšem nebyla krvavě rudá.

Mhouřila jsem oči před větrem a přitom až příliš dobře věděla, že na moři to bude ještě mnohem horší. Bylo šílené vydávat se teď na moře. Ale raději budu statečný blázen než zbabělec. Chtěla jsem dokázat otci,

že umím být Skanu prospěšná i jinak, než jen zíráním na hvězdy a plížením se do jeskyní s Ivarem. Chtěla jsem dokázat sestře, že mám v tomto světě stejné právo na život jako ona.

Nebylo to poprvé, co se můj otec chystal na vodu na samém sklonku bouře, a zatím se vždy v pořádku vrátil. Ať jsem se ale snažila sebevíc, nijak mě to neuklidňovalo.

„Pamatuj si," prohlásil otec, když jsme se přiblížili k přístavišti, „že musíš dělat přesně to, co řeknu. Na mé lodi je moje slovo zákonem. Nevrátíme se, dokud já neřeknu."

„Ale slíbil jsi..."

Umlčel mě pohledem, který by zmrazil i samo moře. Už jsem neřekla nic.

Mraky ležely tak nízko, že jsem přístav nespatřila, dokud jsme nebyli přímo u něj. Vlny se rozbíjely o břeh tak prudce, že mi voda stříkala až na boty a zamrzala na nich. Podupávala jsem, abych led rozbíjela. Jinak by se chlad z ledové krusty postupně prokousal až k mým chodidlům a já bych v nich ztratila cit. Odtud by už byl jen krůček k tomu, abych o ně přišla úplně. Už jsem to viděla. Ty beztvaré pahýly, kde dříve bývaly paže, nohy, chodidla či dlaně. Chlad byl nemilosrdný vetřelec. Buď ho respektujete, nebo mu podlehnete.

„Albrekte."

Vzhlédla jsem k muži, jehož otec oslovil. Stál na palubě a vlny jím pohazovaly nahoru a dolů, zatímco se snažil připevnit vrše, které budou při troše štěstí brzy plné ryb. I na zmítající se palubě stál pevně. Život strávený na moři ho tomu naučil.

„Slyšel jsi o Klasovi, Eldóre?“ Albrekt pokračoval v práci a skoro se na nás ani nepodíval. Navzdory chladu pracoval rychle a obratně. Těžko říci, zda spěchal kvůli blížící se bouři, nebo tak pracoval vždy.

„Slyšel,“ odpověděl otec a pokynul mi, abych vylezla na palubu první. Nenabídl mi svou dlaň, abych se mohla opřít, a já o ni nežádala. Už jsem na rozbouřeném moři nastupovala na loď tolikrát, že jsem to zvládala bez pádů do ledové vody. Pevně jsem se chytila nahrubo otesaného stěžně a zrak mi padl na potrhanou plachtu. Můj otec se ji snažil donekonečna opravovat a bylo to na ní čím dál víc vidět. Bála jsem se, že příliš mnohokrát sešívaná plachta jednou prostě nevydrží a dopadne to špatně.

„Neztrácejme čas,“ pobídl otec Albrekta a mně svitla jiskřička naděje. Byla to první otcova poznámka poukazující na to, že si také uvědomuje hrozbu blížící se bouře. Až do té chvíle se zdálo, že ji snad ani nevnímá.

Albrekt zatáhl za lana a spustil loď na moře. Pevně jsem se držela okraje lodi, zatímco nás moře houpalo jako dítě v kolébce. Pravá noha mi podklouzla na ledové stružce a já na okamžik ztratila rovnováhu, na nohou jsem se udržela jen s vypětím všech sil. Na otce jsem nepohlédla. Nechtěla jsem vidět, jak přísným pohledem by mě zpražil.

Nebe bylo nepřátelské. Tlačilo nás zpět ke břehu, a přesto jsme pluli dál na moře. Jako by nás příroda všemi svými prostředky varovala, abychom nepokračovali dál, a my jsme její varování dál ignorovali. Přinutila jsem se odtrhnout oči od oblohy a soustředila se na rytmickou práci na lodi. Pomáhala jsem otci a Albrek-

tovi shazovat sítě do vody. Při troše štěstí je zanedlouho vytáhneme plné ryb. Některé si necháme pro sebe a zbytek prodáme či vyměníme s vesničany a ti si je usuší na zimu. Někdy, za obzvlášť dlouhé a chladné zimy, byly nasolené sušené ryby to jediné, co nás drželo naživu. Kdybych nebyla tak vděčná, že mám co do úst – jak mi Anneka nikdy nezapomněla připomenout – řekla bych, že mi ta jednotvárná strava leze krkem.

V první síti byla ani ne polovina ryb, než kolik jsme v ní doufali spatřit. Umístili jsme úlovek do dřevěných beden připevněných k boku lodi a opět rozhodili sítě. Věděla jsem, že otec doufá, že bohatý úlovek vyváží lehkomyslnost celého toho podniku, ale nezdálo se, že se to vydaří. Nemohla jsem se ubránit myšlence, jestli ryby neodplavaly mimo náš dosah hlavně ze strachu. Tak rozbouřené moře musí k hledání úkrytu přimět snad i ryby.

Jak vítr sílil, otec trávil čím dál více času bojem s plachtami a nemohl mně a Albrektovi pomáhat vykládat ryby ze sítí. Loď se kymácela a zmítala a někdy jsme museli všeho nechat a popadnout cokoliv pevného, co bylo zrovna po ruce, abychom se udrželi na nohou. To když loď najela přídí přímo proti vlně. Zatímco jsme střídavě vytahovali sítě a hledali oporu, kdekoliv to šlo, bedny se pomalu, pomaličku plnily rybami.

Jedna ryba, která se nehodlala smířit se svým osudem, vyskočila z bedny na palubu lodi. Sehnula jsem se, abych ji sebrala a hodila zpět, ale když jsem se napřimovala, něco ve vlnách upoutalo mou pozornost. Stála jsem jako opařená a v tu chvíli jsem nevnímala ani rybu v ruce, ani kymácející se palubu. Přimhouřila

jsem oči a snažila se rozlišit bílou mlhu od bílých čepiček vln. Byla jsem si jistá, že jsem něco zahlédla – tmavý stín. Možná ztroskotanou loď? Ať to bylo cokoliv, zmizelo to za další vlnou.

Tamhle.

Znovu.

„Otče."

Ukázala jsem do vody, tak přesně, jak mi to jen pohyb lodi dovolil. Plachta? Pokud ano, byla tmavá, neznámá. Všechny lodě vesničanů kotvily u břehu. Do našich končin cestovatelé nejezdili a nikdo další z vesnice nebyl tak šílený, aby v takové bouři vyplul na moře.

„Nic nevidím," řekl otec.

„Já taky ne," přidal se Albrekt.

Oba pokračovali v práci.

Ať to bylo cokoliv, znovu to zmizelo a už se to neobjevilo. Spustila jsem ruce podél těla. Teď už mě nedokázaly zahřát ani všechny ty vrstvy kožešin a vlny. Chlad, který jsem cítila, přicházel zevnitř.

Kapitola 4

Ivarovi se vítr opíral do tváří, když stál před domem Ósiny rodiny, ale sotva ho vnímal. Srovnat si v hlavě, co mu právě řekla Anneka, jej stálo veškeré úsilí.

„Odešla s otcem," pravila a sladce se usmívala. Až příliš sladce na to, jakou šílenost právě vypustila z úst a jak ji sníh šlehal do tváře. Prameny obvykle pečlivě upravených rezavých vlasů jí divoce poletovaly kolem očí, a přesto se stále usmívala. Ivar si nebyl jist, zda si jich skutečně ani nevšimla, nebo to jen předstírá. „Řekla bych, že se brzy vrátí."

„Promiň, ale co jsi říkala?" zeptal se Ivar a nevěřícně otvíral ústa.

„Ósa odešla s naším otcem. Myslím, že..."

„Slyšel jsem tě," skočil jí do řeči a otočil se na patě. „Jdu pro ni."

„Prosím, pojď dovnitř, ať se zahřeješ!" překřikovala Anneka vítr, ale Ivar ji ignoroval. Nechal vítr, aby její bláhová slova odnesl do zapomnění.

Na Annece nezáleželo. Záleželo na tom, že vzít Ósu v tomto počasí na moře se na žebříčku všech nesmyslných krutostí, které kdy Óse její otec udělal, vyšplhalo na první příčku. *Ósa je na lodi. Na moři. V téhle bouři.* Proč s sebou nevzal její sestru? Proč neriskoval Annečin život? Mělo to mnoho důvodů a jedním z nich určitě bylo, že Eldór vůči Annece vždy projevoval vřelý